

Makale Geliş Tarihi: 19.02.2021

Makale Kabul Tarihi: 08.04.2021

TEK EBEVEYNLİ ERGENLERİN EVLİLİĞE YÖNELİK TUTUMLARI İLE GELECEK BEKLENTİLERİ

Cansu YILMAZ*

Hatice YALÇIN**

Öz

Bu araştırmanın amacı; tek ebeveynli ortamda yaşayan ergenlerin, gelecekle ilgili beklentilerinde ve evliliğe yönelik tutumlarında, aile ortamının ne derece rol oynadığını ortaya koymaktır. Bu araştırma, betimlemeye dayalı tarama modelinde uygulanmıştır. Araştırmanın evrenini, 2019-2020 eğitim öğretim yılında öğrenim gören tek ebeveynli lise öğrencileri oluşturmaktadır. Tek ebeveynli aile ortamında bulunan 94 ergen bu araştırmada çalışma grubu olarak alınmıştır. Veriler "Kişisel Bilgi Formu", "Ergen Gelecek Beklentileri Ölçeği", "İnönü Evlilik Tutum Ölçeği" ve "Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeği" ile elde edilmiştir. Elde edilen verilerin analizi için Kruskal Wallis H Testi, Mann Whitney U testi ve korelasyon analizi yapılmıştır. Araştırmaya alınan tek ebeveynli ergenlerin %75,53'ünün anne-babası ayrılmıştır, diğerleri vefat etmiştir. Çalışma grubundakilerin Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği geneli puanları ile ölçeğin tüm alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı korelasyonlar saptanmıştır ($p<0,05$). Eğer ergenin, ailesinin ekonomik düzeyi düşükse ve annesiyle olumsuz ilişkileri varsa, gelecekle ilgili beklentileri azalmaktadır. Ebeveynlerden birine sosyal ve duygusal yakınlık varsa, bu durum, evliliğe yönelik tutumlar üzerinde olumlu bir etki oluşturmaktadır. Ebeveynleri boşanan ergenler; evlilik düşüncesinden ve kendi ebeveynlerinin yaptıkları hataları yapmaktan kaygı duymaktadırlar. Çalışma grubundaki ergenler, anneye çatışma yaşama durumuna göre incelenmiştir. Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği ile, bu ölçeğin alt boyutları olan "İş ve Eğitim" ile "Evlilik ve Aile" alt boyutlarının toplamında, anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$). Elde edilen bu verilere göre aile bütünleşmesi ele alındığında; "aile bütünlüğünün", aile tipi ile evliliğe yönelik tutumlar arasındaki ilişkiyi açıklayan bir aracı değişken olduğu sonucuna varılabilir. Çalışmanın sonunda tek ebeveynli ergenlerin; evliliğe dair beklentilerinin ve geleceğe yönelik algılarının, aile iç ilişkilerden yoğun şekilde etkilendiği ortaya konmuştur.

Anahtar Kelimeler: Tek ebeveynli aile, ergenlik, evliliğe yönelik tutumlar, geleceğe yönelik beklentiler.

* Aile Danışmanı, Uluslararası Gençlik Dayanışma Derneği Proje Danışmanı, cnsyilmaz08@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-8356-579X.

** Dr. Öğr. Üyesi, KTO Karatay Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Yüksekokulu, Çocuk Gelişimi Bölümü, hatice.yalcin@karatay.edu.tr, ORCID: 0000-0003-0237-2978.

Yılmaz, C. ve Yalçın, H. (2021). Tek ebeveynli ergenlerin evliliğe yönelik tutumları ile gelecek beklentileri. *Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (6), 51-72.

Attitudes Towards Marriage and Future Expectations of Single Parent Adolescent

Abstract

The purpose of this research; To reveal to what extent the family environment plays a role in the future expectations and attitudes towards marriage of adolescents living in a single parent environment. This research has been applied in a descriptive scanning model. The universe of the study consists of single-parent high school students studying in the 2019-2020 academic year. 94 adolescents living in a single parent family environment were taken as the study group in this study. The data were obtained by "Personal Information Form", "Adolescent Future Expectations Scale", "İnönü Marriage Attitude Scale" and "Marriage Meaning Scale". Kruskal Wallis H Test, Mann Whitney U test and correlation analysis were used to analyze the data obtained. Parents of 75.53% of single parent adolescents included in the study were separated, others died. Statistically significant correlations were found between the overall scores of the Adolescent Future Expectation Scale and the scores obtained from all sub-dimensions of the study group ($p < 0.05$). If the adolescent's family's economic level is low and has negative relationships with his mother, his expectations for the future decrease. If there is social and emotional closeness to one of the parents, this has a positive effect on attitudes towards marriage. Adolescents whose parents divorce; They are worried about the thoughts of marriage and making the mistakes their parents make. The adolescents in the study group were analyzed according to the situation of having a conflict with the mother. With the Adolescent Future Expectation Scale, it was determined that there is a significant difference in the sum of the sub-dimensions "Work and Education" and "Marriage and Family" ($p < 0.05$). According to these data, when family integration is considered; It can be concluded that "family unity" is a mediator variable that explains the relationship between family type and attitudes towards marriage. At the end of the study, single parent adolescents; It has been revealed that their expectations for marriage and their perceptions of the future are heavily influenced by internal family relationships.

Keywords: Single parent family, adolescence, attitudes towards marriage, expectations for the future.

Yılmaz, C. ve Yalçın, H. (2021). Tek ebeveynli ergenlerin evliliğe yönelik tutumları ile gelecek beklentileri. *Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (6), 51-72.

Giriş

Aile, yalnızca toplumun temel birimi değil, aynı zamanda bireysel fiziksel ve zihinsel gelişim için de önemli bir yerdir. Bir aile, ailenin her üyesinden oluşur. Aynı zamanda her üyenin büyümesini etkiler ve sosyal sistemin normal işleyiş sürecinde önemli rol oynar. Bu nedenle aile işlevi, ailenin kendi özellikleriyle ve aile bireylerinin aidiyet, saygı, demokratik olma gibi çok sayıdaki özelliklerinden oluşur (Jellinek, vd, 1999; Yoko, 2002). Aile sistemi, kişinin büyümesini, sosyalleşmesini ve kendi kimliğini bulmasını sağlar ve aynı zamanda toplumun yapısını ve kültürünü, değerlerini, beklentilerini ve kurallarını da yansıtır (Beavers & Hampson, 2000). Böylece aile, çocuğun toplumun ve yaşamın bir parçası olması için bir köprü kurar (Sooryamoorthy, 2012). UNESCO raporu, bir ailenin bir akrabalık birimi olduğunu ve üyeleri ortak bir haneyi paylaşmasa bile, bu birimin sosyal bir gerçeklik olarak var olabileceğini belirtmektedir (Newman, Shin & Zuellig, 2016).

Aile iki ya da daha fazla kişinin biyolojik, psikolojik ve sosyal gereksinimlerinin karşılandığı, duyu temelli bir etkileşimin olduğu kurumdur (Şentürk, 2006, s.12). Bireyin yaşamdan memnun olmasını, görevlerini yerine getirmesini ve toplumsal normlara uymasını sağlayan öncelikle ailedir. Ailenin çocuk için oluşturduğu deneyimler ve modeller, olumlu sosyal davranışlar ve değerler geliştirmede önemli rol oynar (Miller & Ryan, 2000). Çocuğun sağlıklı bir bireye dönüşmesi için ailenin sağlıklı bir iletişim çerçevesinde ortam oluşturması gerekir (Oskay, 1990). Genel olarak aile, çocuğun sağlıklı bir şekilde gelişmesine etki eden ruhsal ve fiziksel ihtiyaçlarını karşılayan bir yapıdır ve aile yapısı sağlıklıysa, o ailede yetişen çocukların da sağlıklı kişiler olacağı düşünülmektedir (Elmacı, 2006; Turpoğlu Çelik, 2015). Ancak ailede kimi zaman uzun yıllar süren beraberlikler görülse de kimi zaman parçalanmalar oluşabilmektedir (Herzervd, 2010; Newman, Shin & Zuellig, 2016).

Türkiye İstatistik Kurumunun 2019 yılı evlenme ve boşanma verilerine bakıldığında 2019 yılında boşanan çiftlerin sayısı yüzde 8 artış göstermiştir. Evlilikler ise %2,3 oranında bir azalma göstermiştir (TÜİK, 2020). Tek ebeveyn ile yaşamak durumunda kalan ailelerin sayısında bu artış, çocukların da sosyal ve duygusal anlamda zarar görme risklerini de artırmaktadır. Ailenin parçalanması aileyi meydana getiren üyeler üzerinde önemli bir stres kaynağıdır. Eşlerin ayrı yaşama kararları ailedeki

Yılmaz, C. ve Yalçın, H. (2021). Tek ebeveynli ergenlerin evliliğe yönelik tutumları ile gelecek beklentileri. *Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (6), 51-72.

çocuk ve ergenlerin davranış problemlerini de tetiklemektedir (Aydın& Baran, 2012).

Eşler arasında yaşanan sürekli ve şiddetli çatışma, aile bireylerinin psikolojik durumunu etkilemekte ve birbirlerine karşı davranışlarının incitici olması riskini artırmaktadır. Aile birliği içinde değişen aile yapısının da etkisiyle özellikle çocuklar ve ergenler çeşitli zorluklar yaşayabilmektedir (Yılmaz, 2020). Amato (2014) boşanmış ebeveynleri olan çocukların daha düşük eğitim alma eğiliminde olduklarını, ebeveynlerle daha zayıf bağlara sahip olduklarını ve daha fazla psikolojik sıkıntı belirtisi bildirdiklerini ortaya koymuştur. Ebeveyn boşanma yaşayan gençler, depresyon semptomları, düşük benlik saygısı, saldırganlık, alkolik, uyuşturucu kullanımı ve suç davranışı geliştirme riski daha yüksektir (Thomas & Hognas, 2015).

Ailedeki bireylerin ayrı yaşaması durumunda çoğu zaman çocuklar annesiyle birlikte yaşarlar, bu nedenle önemli sorun babalarının yokluğu olmaktadır. Önemli olan sadece babanın evdeki varlığı değil, çocuğun hayatındaki varlığıdır (Cui, Fincham & Durtschi, 2011). Ebeveynleri boşanan bireylerin evlilik düşüncesinden ve kendi ebeveynlerinin yaptığı hataları yapmaktan kaygı duydukları belirlenmiştir (Knafl, Deatrick & Havill, 2012).

Ülkemizde parçalanmış ailelerin genel yapısını psikolojik, ekonomik, sosyolojik, hukuki, kültürel açılardan bütüncül yaklaşımla ele alan çalışmalar yetersizdir. Mevcut çalışmalar, daha çok boşanmanın çocuk açısından olumsuz yönlerine odaklanmıştır. Aile kurma aşamasındaki bireylerin evlilik ilişkisini değerlendirmeleri bu açıdan önemlidir. Evliliğe yönelik tutumların gelişmesinde en etkin rol ise bireyin çocukluğunu geçirdiği kök ailesinde gördüğü aile birliğidir. Ebeveynlerin ilişkisi, çocukların evliliğe dair beklenti ve algıları üzerinde etkiye sahiptir (Özğüven, 2000; Willoughby, 2010). Johnson'a (2011, s. 25) göre birçok evli olmayan genç yetişkinin, çocukluk döneminde, ebeveynlerinin çatışmalarına ya da boşanma sürecine maruz kalmasına rağmen gerçekçi olmayan bir şekilde evliliğe dair beklentilerini idealleştirdiği görülmektedir. Çocuklar ve ergenlerin aile ortamında kişilikleri gelişir, sosyal, duygusal ve cinsel kimliğini kazanır. Aile içerisinde işbirliği, uzlaşma, bağlılık, aidiyet ve sorun çözme becerisi gibi insan ilişkilerine yön veren olumlu özellikleri çocuk aile ortamında kazanır.

Yılmaz, C. ve Yalçın, H. (2021). Tek ebeveynli ergenlerin evliliğe yönelik tutumları ile gelecek beklentileri. *Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (6), 51-72.

Tek ebeveynli veya işlevsiz aile ortamında yaşamak sosyal, duygusal veya cinsel gelişim açısından yüksek riskli bir ortam olarak değerlendirilmektedir (Cui, Fincham & Durtschi, 2011). Çocuklar ve özellikle gençler problem çözme becerileri, olumlu algılar, öz-yeterlik, hayata olumlu bir bakış açısı, inançlar, yaşamın anlamı, duygusal uyarılmanın iyi öz-denetimi ve iyi mizah anlayışı gibi özellikleri yüksek riskli aile ortamında öğrenememektedir (Yalçın, Erkoç & Şişman, 2020). Aile bireyleriyle ve yetişkinlerle yakın ilişkiler, destekleyici davranışlar, çocukların eğitimine ebeveynlerin katılımı ve sosyoekonomik koşullar tek ebeveynli ailelerde yetersiz kazanımlar sağlayabilir (Johnson, 2011).

Ergenlik dönemindeki gençlere gelecekle ilgili umut içeren, azimli olma ve gayret etme çabalarını destekleyen bir tutum önemli olmaktadır (Vazquez & Rapetti, 2006). Kendi aile ortamında sürekli çatışma veya ebeveynlerden sadece birinin tüm sorumlulukları alması ve zor koşullarda olması, ergenlerin gelecek yaşama ilişkin beklentilerini ve aile kurma ya da evlilik uygulamalarına yönelik bakış açılarını etkilemektedir. Aile içi etkileşimde yaşanan deneyimler ergenlerin yaşam ve evliliğe ilişkin beklentilerinin niteliğini değiştirmektedir (Tuncer, 2011). Yaşanan deneyimlerin olumlu olması ergenlik yaşlarındaki gelişimsel özellikleri olumlu yaşamalarına katkı sağlamakta, aynı zamanda gelecek yaşamlarıyla ilişkili umut dolu beklenti düzeylerini arttırarak üst düzeylerde performans göstermelerini sağlamaktadır (Şendil & Kızıldağ, 2003). Çocukluk döneminde ailedeki psikososyal problemlerin yetişkinlik dönemindeki etkilerini araştıran Kim ve Im (2015); ebeveynleri boşanan bireylerin evlilik düşüncesinden ve kendi ebeveynlerinin yaptıkları hataları yapmaktan kaygı duyduklarını ortaya koymuşlardır. Willoughby (2010), anne baba tutumlarının ergenlerdeki trajedik sonuçlarını araştırmış ve ebeveynleri boşanmamış ergenlere kıyasla, anne babası boşanmış gençlerin boşanma sürecini yaşamın bir parçası gibi gördüklerini saptamıştır.

Bu araştırma bilişsel-bağlamsal model (Grych, Harold, & Miles, 2003, s. 1123) çerçevesinde, aile bütünlüğünün bozulduğu durumlarda ergenlik dönemindeki gençlerin aile ile ilgili algılarını değerlendirmek amacıyla planlanmıştır. Bu noktadan hareketle, araştırmanın temel amacı tek ebeveynli ortamda yaşayan ergenlerin gelecekle ilgili beklentilerinde ve evliliğe yönelik tutumlarında aile ortamının ne derece rol oynadığını

Yılmaz, C. ve Yalçın, H. (2021). Tek ebeveynli ergenlerin evliliğe yönelik tutumları ile gelecek beklentileri. *Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (6), 51-72.

ortaya koymaktır. Bu hedefe ulaşmak için aşağıda yer alan araştırma sorularına cevaplar aranmıştır:

-Tek ebeveynli aile ortamında yaşayan gençlerin sosyo-demografik özellikleri nelerdir?

-Ergenlerin gelecek beklentileri ve evliliğe yönelik tutumları arasında bir ilişki var mıdır?

-Ebeveynlerin ekonomik düzeyi ve ergenlerin anneleriyle sorun yaşama durumları gibi bazı demografik özellikleri, ergenlerin gelecek beklentilerini ve evliliğe yükledikleri anlamı etkilemekte midir?

Yöntem

Bu araştırma ‘nicel araştırma’ yöntemlerinin kullanıldığı tanımlayıcı bir araştırma olup betime dayalı tarama modeli uygulanmıştır. Tanımlanan durumun herhangi bir şekilde değiştirilmeden olduğu gibi yansıtıldığı bu araştırma modelinde araştırma konusu, kendi olağan koşulları içinde ve olduğu şekliyle tanımlanmaktadır. Belirlenen sayıda çalışma grubuna, önceden belirlenen ölçekler uygulanmaktadır ve elde edilen veriler analiz edilerek araştırmanın problemine yönelik çözümler aranmaktadır (Karasar, 2015, s.81).

Çalışma grubu

Araştırma 2019-2020 eğitim-öğretim yılında Konya Atatürk Kız Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesinde öğrenim gören 9.-12. sınıf öğrencileriyle yapılmıştır. Bu lisede toplam 997 öğrenci öğrenim görmektedir. Konya Meram İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, KTO Karatay Üniversitesi, Selçuk Üniversitesi ve Tek Ebeveynli Çocukları Koruma Derneği tarafından yapılan “parçalanmış aile ve terkedilmif çocukların tespit edilmesi projesinde” 128 ergene eğitim ve sosyal-duygusal açıdan destek verilmektedir. Bu araştırmada örneklem grubu oluşturulurken kolay ulaşılabilir örnekleme tekniği kullanılmış ve projeye dahil olan tek ebeveynli aile ortamında yaşayan ergenler, çalışma grubu olarak belirlenmiştir. Çalışmanın uygulanabilirliği için KTO Karatay Üniversitesi Etik Kurul onayı ve Milli Eğitim Müdürlüğünden uygulama izni alınmış, araştırma hakkında okul yönetimi ve ailelere detaylı bilgiler verildikten

Yılmaz, C. ve Yalçın, H. (2021). Tek ebeveynli ergenlerin evliliğe yönelik tutumları ile gelecek beklentileri. *Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (6), 51-72.

sonra gönüllü olarak onam formunu imzalayan ve katılımcılara (N=94) veri toplama araçları uygulanmıştır.

Veri toplama araçları

Kişisel Bilgi Formu: Çalışma grubunu oluşturan ergenlerin yaş, aile tipi, ebeveynlerinin eğitim durumu, kardeş sayısı, ergenin kiminle yaşadığı, ebeveynlerinin hayatta olma durumu, üvey aile durumu, ailenin ekonomik düzeyi gibi demografik değişkenleri saptamak amacıyla oluşturulan kişisel bilgi formudur.

Ergen Gelecek Beklentileri Ölçeği: McWhirter ve McWhirter(2008) tarafından oluşturulan bu ölçek, 25 maddedir. Ölçekte 1 ve 7 puan arasında derecelendirme bulunmaktadır. Ölçek maddelerinde “kesinlikle inanmıyorum” ve “kesinlikle inanıyorum” şeklinde ifade edilen derecelendirme ifadeleri kullanılmaktadır. Geçerlik çalışmaları sonucunda ölçeğin “iş ve eğitim, evlilik ve aile, din ve toplum, sağlık ve yaşam” olmak üzere dört altboyutlu yapıya sahip olabileceği görülmüştür. Ölçeğin Cronbach alfa değeri 0,92’dir. Ölçekte “Hedeflediğim eğitim düzeyine ulaşacağım”, “Kazandığım para bana ve hayat arkadaşıma yeterli gelecek”, “Geçimimi her zaman sağlayacağım” gibi sorular bulunmaktadır (Tuncer, 2011, s. 1267).

İnönü Evlilik Tutum Ölçeği: Gençlerin evlilik ve aile kurmaya ilişkin bakış açılarını değerlendirme amacıyla Bayoğlu ve Atlı (2014) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek 21 sorudan oluşmakta ve 5’li likert tipindedir. “Hiç katılmıyorum” ile “Kesinlikle katılıyorum” ifadeleri arasındaki derecelendirilen cevaplardan oluşmaktadır. Ölçek puanlarının toplamı eğer yüksek çıkarsa evlilikle ilgili olumlu tutuma sahip olduğuna ilişkin değerlendirmeler yapılmaktadır (Yılmaz, 2020). Ölçekte “Evliliğin, çiftler arasındaki sevgiyi artırdığını düşünürüm”, “Evliliğin, çiftlere mutluluk getirdiğini düşünürüm”, “Evliliğin, bireyin toplum içerisindeki saygınlığını artırdığını düşünürüm” gibi sorular bulunmaktadır. Ölçeğin bu çalışma için cronbach alpha değeri ,93’dir.

Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeği (EYAÖ): Özabacı, Körük ve Kara’nın (2018) tarafından bireylerin evlilik kavramına yükledikleri anlamları belirlemek amacıyla geliştirilen veri toplama aracıdır. 5’li derecelendirme üzerinde katılımcının 1 ilgili ifadeye kesinlikle katılmadığını, 5 ise kesinlikle katıldığını göstermektedir. Ölçekte 31

Yılmaz, C. ve Yalçın, H. (2021). Tek ebeveynli ergenlerin evliliğe yönelik tutumları ile gelecek beklentileri. *Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (6), 51-72.

madde bulunmaktadır ve işlevsellik, bağlılık, yakınlık, tamamlayıcılık, engellenmişlik, çaba, işbirliği, risk ve uyum beklentisi gibi altboyutları bulunmaktadır. Evliliğe yüklenen anlam; 23-45 puanlar düşük, 46-68 arası puan orta, 69-91 puan yüksek ve 92-105 arası puan çok yüksek olarak değerlendirilmektedir. Ölçekte “Evlilik sevgi, güven ve bağlılıkla kurulan bir birlikteliktir”, “Evlilik günlük hayatı kolaylaştırır”, “Evlilik çiftlerin birbirlerine özen göstermelerini gerektirir” gibi sorular bulunmaktadır. Ölçeğin cronbach alpha iç tutarlık katsayısı ,87 hesaplanmıştır.

Verilerin işlenmesi ve istatistiksel analizi

Çalışma verilerinin analizinde SPSS-24 paket programından yararlanılmıştır. Hipotezlerin analizinde değişkenler arasındaki ilişki düzeyleri için ise Spearman Korelasyon analizi kullanılmıştır. Araştırmada toplanan verilerde ergenlerin sosyo-demografik özelliklerinin belirlenmesinde frekans analizi kullanılmıştır. Araştırma sorularının test edilmesi için öncelikle araştırmada kullanılan tüm ölçeklerin puanlarının normal dağılıma uygun olup olmadığını ortaya koymak amacıyla Shapiro Wilk-W Testi yapılmıştır. Elde edilen verilerin değerlerinin sayısal olarak dökümü olan normal dağılımın belirlenmesi için Shapiro-Wilk ve Kolmogorov-Simirnov testleri kullanılmıştır. Bu testler sonucunda ölçme sonuçlarının birbirine yakın doğru sonuçlar verdiği ve analizler sonucunda yapılacak çıkarımların net şekilde ortaya konabileceği belirlenmiştir.

Yılmaz, C. ve Yalçın, H. (2021). Tek ebeveynli ergenlerin evliliğe yönelik tutumları ile gelecek beklentileri. *Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (6), 51-72.

Bulgular

Çalışmaya katılan ergenlerin sosyo-demografik değişkenleri Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Çalışma grubundakilerin sosyo-demografik özellikleri (n=94)

		n	%
Yaş grubu	13-14 yaş	24	25,53
	15-16 yaş	45	47,87
	17-18 yaş	25	26,60
Başarı durumu	Zayıf	4	4,26
	Orta	46	48,94
	İyi	34	36,17
	Çok iyi	10	10,64
Kardeş sayısı	Tek çocuk	7	7,45
	İki kardeş	28	29,79
	Üç kardeş	38	40,43
	Dört kardeş	21	22,34
Evde üvey aile üyesi	Yok	71	75,53
	Var	23	24,47
Ailenin ekonomik durumu	Düşük	19	20,21
	Orta	70	74,47
	Yüksek	5	5,32

Çalışma grubundakilerin %25,53’ü 13-14 yaş arasındadır. Başarı durumlarına göre dağılımı incelendiğinde %48,94’ünün orta düzeyde olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların ebeveynlerinin özellikleri Tablo 2’de verilmiştir.

Yılmaz, C. ve Yalçın, H. (2021). Tek ebeveynli ergenlerin evliliğe yönelik tutumları ile gelecek beklentileri. *Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (6), 51-72.

Tablo 2. Ergenlerin ebeveynlerinin demografik özellikleri (n=94)

		n	%
Anne babayla yaşama	Anneyle birlikte yaşıyor	61	64,8
	Babayla birlikte yaşıyor	23	24,4
	Akrabalarla birlikte yaşıyor	10	10,6
Anne eğitimi	İlkokul	58	61,70
	Ortaokul	24	25,53
	Lise ve üstü	12	12,77
Baba eğitimi	İlkokul	48	51,06
	Ortaokul	19	20,21
	Lise ve üstü	27	28,72
Anne çalışıyor mu	Çalışmayan	79	84,04
	Çalışan	15	15,96
Baba çalışıyor mu	Çalışmayan	23	24,47
	Çalışan	71	75,53
Ailenin ilgi ve yakınlığı	Kötü	20	21,28
	Orta	29	30,85
	İyi	16	17,02
	Çok iyi	29	30,85

Araştırmaya alınan ergenlerin %75,53'ünün anne-babası ayrılmıştır. Annesinin eğitim durumu ilkokul ve altında olan katılımcılar %61,7 oranındadır. Babalarının eğitim durumuna bakıldığında %51,06'sının ilkokul mezunu olduğu görülmektedir; %84,04'ünün annesi çalışmamaktadır. Katılımcıların ailelerinin ilgi ve yakınlık durumu orta düzeyde olanların oranı %30,85'tir. Çalışma grubundakilerin Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği, İnönü Evlilik Tutum Ölçeği ve Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeği puanları Tablo 3'te sunulmuştur.

Yılmaz, C. ve Yalçın, H. (2021). Tek ebeveynli ergenlerin evliliğe yönelik tutumları ile gelecek beklentileri. *Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (6), 51-72.

Tablo 3. Çalışma grubunun Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği, İnönü Evlilik Tutum Ölçeği ve Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeği puanları (N=94)

	\bar{x}	s	Alt	Üst
İş ve Eğitim	57,31	15,40	13	77
Evlilik ve Aile	25,57	9,17	7	43
Din ve Toplum	13,36	6,12	3	21
Sağlık ve Yaşam	17,07	5,35	4	27
Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği	113,32	27,33	49	161
İNönü Evlilik Tutum Ölçeği	59,20	17,40	21	94
Evliliğe Yüklenen Pozitif Anlam	76,59	18,19	23	106
Evliliğe Yüklenen Negatif Anlam	23,32	5,39	8	3

Araştırmaya katılan ergenlerin Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği genelinden ortalama 113,32, ölçeğin “İş ve Eğitim” alt boyutundan ortalama 57,31, “Evlilik ve Aile” alt boyutundan ortalama 25,57, “Din ve Toplum” alt boyutundan ortalama 13,36 ve “Sağlık ve Yaşam” alt boyutundan ortalama 17,07 puan aldıkları görölmüştür. Araştırma kapsamına alınan ergenlerin İnönü Evlilik Tutum Ölçeğinden aldıkları puanların ortalaması 59,2’dir.

Çalışma grubundakilerin Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği, İnönü Evlilik Tutum Ölçeği ve Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeği puanları arasındaki korelasyon Tablo 4’te verilmiştir.

Yılmaz, C. ve Yalçın, H. (2021). Tek ebeveynli ergenlerin evliliğe yönelik tutumları ile gelecek beklentileri. *Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (6), 51-72.

Tablo 4. Ergenlerin Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği, İnönü Evlilik Tutum Ölçeği ve Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeği puanları arasındaki korelasyon (n=94)

	İş-eğitim	Evlilik-aile	Din-toplum	Sağlık-yaşam	Ergen Gelecek	Evlilik Tutum	Evliliğe Yüklenen	Evliliğe Yüklenen
Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği	r ,791	,837	,688	,555	1			
	p ,002*	,003*	,002*	,001*				
İNönü Evlilik Tutum Ölçeği	r ,054	,494	,402	,115	,332	1		
	p ,606	,000*	,000*	,268	,001*			
Evliliğe Yüklenen Pozitif Anlam	r ,076	,460	,404	0,220	0,351	,686	1	
	p ,464	,004*	,002*	,033*	,001*	,003*		
Evliliğe Yüklenen Negatif Anlam	r -,250	,019	,108	-,153	-,125	,079	,164	1
	p ,015*	,856	,299	,141	,228	,449	,114	

Çalışma grubundakilerin Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği geneli puanları ile ölçeğin tüm alt boyutlarının puanları arasında anlamlı ve olumlu yönde korelasyon saptanmıştır ($p<0,05$).

Çalışma grubundakilerin yaş, anne baba eğitim durumu, akademik başarılarına ilişkin değerlendirmeler yapılmış ve istatistiksel bir anlamlı farklılık saptanmamıştır. Ancak ailenin ekonomik düzeyi ve anne ile ilişkilerde problemler yaşama durumu incelendiğinde anlamlı farklılıklar belirlenmiştir. Çalışma grubundakilerin ailesinin ekonomik düzeyine ilişkin ölçek puanları Tablo 5'te sunulmuştur.

Yılmaz, C. ve Yalçın, H. (2021). Tek ebeveynli ergenlerin evliliğe yönelik tutumları ile gelecek beklentileri. *Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (6), 51-72.

Tablo 5. Çalışma grubundakilerin ailelerinin ekonomik düzeyine göre Kruskal-Wallis Testi sonuçları

	Ekonomik durum	n	\bar{x}	s	M	SO	χ^2	p	Fark
Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği	Düşük	19	101,21	28,09	109,00	36,18	6,990	0,030*	1-2
	Orta	70	115,04	26,74	118,50	48,94	1-3		
	Yüksek	5	135,20	11,88	135,00	70,40	2-3		
İnönü Evlilik Tutum Ölçeği	Düşük	19	61,42	13,63	60,00	50,61	0,443	0,801	
	Orta	70	59,07	18,22	56,50	47,02			
	Yüksek	5	52,60	19,86	62,00	42,40			
Evliliğe Yüklenen Negatif Anlam	Düşük	19	23,26	4,07	23,00	46,66	3,146	0,017*	
	Orta	70	23,03	5,67	23,00	46,23			
	Yüksek	5	27,60	4,77	27,00	68,50			

* $p < ,05$

Çalışma grubundakilerin ailesinin ekonomik bakımdan durumuna göre Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği toplamı ile Evliliğe Yüklenen Negatif Anlam Ölçeği puanları arasında anlamlı düzeyde farklılık bulunmaktadır ($p < ,05$). Ekonomik düzeyi yüksek olan grubun gelecek beklentileri yüksektir; ekonomik düzeyi düşük bireylerin evliliğe yükledikleri anlam diğer gruplara göre anlamlı derecede düşüktür.

Çalışma grubundakilerin anneleriyle iletişimlerinde çatışma yaşama durumları incelenmiş ve Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği, İnönü Evlilik Tutum Ölçeği ve Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeği puanlarının karşılaştırılması Tablo 6'da verilmiştir.

Yılmaz, C. ve Yalçın, H. (2021). Tek ebeveynli ergenlerin evliliğe yönelik tutumları ile gelecek beklentileri. *Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (6), 51-72.

Tablo 6. Çalışma grubundakilerin anneleriyle problem yaşama durumu

	Anneyle Problem yaşama	n	\bar{x}	s	M	SO	Z	p
Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği	Yaşamayan	41	123,37	23,78	127,00	57,37	-3,085	0,002*
	Yaşayan	53	105,55	27,57	110,00	39,87		
İnönü Evlilik Tutum Ölçeği	Yaşamayan	41	60,44	14,64	60,00	49,11	-0,503	0,615
	Yaşayan	53	58,25	19,35	56,00	46,25		
Evliliğe Yüklenen Pozitif Anlam	Yaşamayan	41	77,54	14,93	80,00	47,71	-0,065	0,948
	Yaşayan	53	75,85	20,47	77,00	47,34		
Evliliğe Yüklenen Negatif Anlam	Yaşamayan	41	22,32	4,84	23,00	42,04	-1,711	0,087
	Yaşayan	53	24,09	5,71	24,00	51,73		

* $p < 0,05$

Çalışma grubundakilerin anneleriyle çatışma yaşama durumuna göre Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği geneli ile bu ölçeğin alt boyutları olan “İş ve Eğitim” ile “Evlilik ve Aile” alt boyutlarının toplamında anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir ($p < 0,05$). Bu durumda aile içerisinde genellikle en sık etkileşim kurulan kişi olan annesiyle sosyal ve duygusal anlamda çatışma yaşayan ergenlerin gelecek ile ilgili beklenti düzeylerinin düşük olduğu söylenebilir.

Tartışma

Bu araştırmada; parçalanmış aileye sahip ergenlerin gelecek ile ilgili beklentileri ve evliliğe yönelik tutumları ve bunlara etki eden değişkenler ele alınmıştır. Çalışmamızda ergenlerin gelecek beklentileri ile evliliğe yüklenen anlam değerlendirildiğinde aralarında anlamlı bir ilişki olduğu ortaya konmuştur ($p < 0,05$). Çalışma grubundaki gençlerin İnönü Evlilik Tutum Ölçeğinden aldıkları puanlar ile Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği geneli ve “Evlilik ve Aile”, “Din ve Toplum” alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında pozitif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı korelasyonlar olduğu ortaya konmuştur. ($p < 0,05$). Bu sonuçlar, ergenlerin evliliğe yönelik olumlu bakış açıları oldukça ergenlerin geleceğe yönelik beklentilerinin, evlilik ve aile kurma planlamalarının ve toplumla ilişkilerinin ya da beklentilerinin de arttığını göstermektedir.

Yılmaz, C. ve Yalçın, H. (2021). Tek ebeveynli ergenlerin evliliğe yönelik tutumları ile gelecek beklentileri. *Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (6), 51-72.

Cui, Fincham ve Durtschi (2011) tarafından yapılan ebeveyn boşanmasıyla ilgili araştırma, ebeveyn boşanmasının, ebeveynleri boşanmış ergenlerin ve yetişkinlerin romantik ilişkilerini etkilediğini ortaya koymuştur. Bununla birlikte, algılanan etki, deneğin her iki ebeveynin boşanmasını nasıl değerlendirdiğine bağlıdır. Beavers ve Hampson (2000), genç yetişkinlerin ebeveyn boşanmasıyla ilgili algısının, boşanmadan önceki çatışma veya ebeveyn sorunlarının durumuna bağlı olduğunu belirtmektedirler. Aile içinde çatışma yaşıyan gençler, baskıdan kurtulup geçmişin kötü deneyimlerini zihinlerinde yeniden canlandırabilmektedirler. Dayanıklılık, gençlerin stresli olayları çözme becerilerini etkilemektedir ve bu becerinin ebeveynleriyle birlikte yaşıyan ergenlerde daha fazla olduğuna ilişkin çalışma bulunmaktadır (Meisenbach, 2010).

Alan yazında gençlerin gelecekle ilgili beklentilerinde ve evliliğe yönelik tutumlarında aile ortamının ne derece rol oynadığını ortaya koyan çalışmalar bulunmaktadır. (2017) Üniversite öğrencilerinde evlilik tutumu ile karar verme ve geleceğe ilişkin beklentilerini ortaya koyan stratejileri araştırdığı çalışmada farklı fakülte ve bölümlerde öğrenimine devam eden 100 üniversite öğrencisi ile araştırma yapmış ve sonuçta yaş değişkeninin evlilik tutumunu anlamlı derece farklılaştırmadığını saptamıştır. Johnson (2011) ebeveyn boşanmasının çocukların evlilik ve boşanma tutumları üzerinde etkisi olduğunu göstermiştir. Thomas ve Hognas (2015), boşanmış ebeveynlerin çocuklarının, evliliğe karşı daha isteksiz olduklarını vurgulamaktadırlar. Boşanma ile çocukların evlilik ve boşanma tutumları arasındaki ilişki, birçok araştırmanın merkezinde yer alsa da, araştırmaların çoğunda algılanan ebeveyn çatışmasının ve gelecekle ilgili beklentilerin bu ilişkide bir rol oynayıp oynamadığına yönelik sonuçlar net değildir (Jellinek vd 1999).

Ailesindeki değerler ve çocukluktan itibaren öğretilen dini değerler tek ebeveynli ailelerdeki ergenlerin evliliğe yönelik tutumlarını ve geleceğe ilişkin beklentilerini oluştırmalarında yol gösterici niteliktedir. Bu, Kumpfer'in (2002) inanç sistemlerinin bireye yardım ettiği ve onu motive ettiği, ardından dayanıklılığa ulaşmada rehberlik sağladığı sonucuyla uyumludur. Ailedeki problemlere dayanıklılık süreci, genellikle 18-21 yaşındayken başlamaktadır (Jellinek vd, 1999) ancak tek ebeveynli aile ortamında yaşıyan bireylerde bu süreç daha erken yaşlarda

Yılmaz, C. ve Yalçın, H. (2021). Tek ebeveynli ergenlerin evliliğe yönelik tutumları ile gelecek beklentileri. *Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (6), 51-72.

oluşabilmektedir (Thomas & Hognas, 2015). Bizim çalışmamızda Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği, İnönü Evlilik Tutum Ölçeği ve Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeği puanları karşılaştırıldığında çalışma grubundakilerin baba eğitim durumlarına göre ergenlerin gelecek beklentileriyle ilişkili altboyutları arasında anlamlı farklılık yoktur ($p>,05$).

Yoko (2002), ailesinde özellikle annesiyle yüksek düzeyde çatışma yaşayan kız ergenlerin, erkek ergenlere kıyasla anne ile duygusal etkileşimlerinin daha düşük olduğunu vurgulamaktadır. Ek olarak parçalanmış ailede yaşayan ergenlerin gelecekle ilgili beklentilerinin ve evliliğe yönelik tutumlarının incelendiği çok değişkenli modellerde; ailede duygusal etkileşim konusu da dahil edildiğinde, ciddi çatışmalar yaşamayan ailelerle tek ebeveynli aileler arasındaki evlilik tutumlarında farkın ortadan kalktığını göstermektedir. Dolayısıyla aile bütünleşmesinin, aile tipi ile evlilik tutumları arasındaki ilişkiyi açıklayan bir aracı değişken olduğu sonucuna varılabilir. Aile birlikteliği, ergenler arasında boşanma tutumları ve evlilik tutumlarındaki farklılıkları açıklamada önemli bir faktör olarak görülmektedir (Johnson, 2011). Babaya yakınlık, ergen kızlarda evlilik ve boşanma tutumlarını yordayan en önemli bileşen olarak değerlendirilebilir (Oskay, 1990). Anneye yakınlık erkekler için daha önemlidir (Meisenbach, 2010). Ebeveynlerden birine sosyal ve duygusal bağlamda yakınlık, evlilik tutumları üzerinde olumlu bir etki oluşturmaktadır (Kumpfer, 2002). Karşı cinsten ebeveynle daha iyi bir ilişkiye sahip olmanın, evlilik ve boşanmaya ilişkin daha geleneksel tutumlarla ilişkili olduğu söylenebilir (Özdemir, 2012). Bizim çalışmamızda çalışma grubundakilerin anneye çatışma yaşama durumuna göre Ergen Gelecek Beklenti Ölçeği geneli ile bu ölçeğin alt boyutları olan “İş ve Eğitim” ile “Evlilik ve Aile” boyutları arasında farklılık belirlenmiştir ($p<0,05$). Gelecek beklentisine yönelik araştırmaların çoğu sıklıkla akademik başarının ve sosyal etkileşimin temelinde odaklanarak yapılmaktadır. Bireyin ait olduğu kültürel yapı onun tutum ve davranışlarını oluşturduğu kadar geleceğe dair beklentilerinin de şekillenmesinde olumlu veya olumsuz etkiye sahip olacağından, bu alanda araştırmaların yapılması önemlidir (Fiese & Everhart, 2006).

Çalışmamızda ekonomik düzeyi yüksek olan grubun gelecek beklentileri yüksek olarak saptanmış; ekonomik düzeyi düşük bireylerin evliliğe yükledikleri anlam puanlarının diğer gruplara göre

Yılmaz, C. ve Yalçın, H. (2021). Tek ebeveynli ergenlerin evliliğe yönelik tutumları ile gelecek beklentileri. *Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (6), 51-72.

anlamalı derecede düşük olduğu belirlenmiştir. McWhirter ve McWhirter (2008), ergenlerin geleceğe yönelik iş, eğitim, aile ve toplum gelişimi beklentileriyle ilgili yaptıkları çalışmada; kız ergenlerin gelecek beklentilerinin erkek ergenlere göre daha olumlu olduğunu saptamışlardır. Aynı çalışmada tek kardeşe sahip ergenlerin, beş ve daha fazla kardeş sayısına sahip ergenlere göre geleceğe yönelik beklentilerinin daha olumlu olduğu belirtilmektedir. Bu sonuçlara dayanılarak tek ebeveynli ergenlerin gelecek beklentilerinin demografik değişkenlerle ilişkili olduğu düşünülmektedir.

Sonuç ve neriler

Tek ebeveynli ortamda yaşayan ergenlerin gelecekle ilgili beklentilerinde ve evliliğe yönelik tutumlarında aile ortamının ne derece rol oynadığını ortaya koymayı amaçlayan bu çalışma; ergenlerin gelecek beklentileri ile evliliğe yönelik tutumları üzerinde etkili olan faktörlerin detaylı şekilde değerlendirilmesi gerekliliğini ortaya koymaktadır. Bu çalışmada ebeveynlerden birinin vefatı, akraba yanında yaşama, anneyle veya babayla birlikte yaşama gibi demografik özelliklerin, gelecek beklentilerini ve evliliğe yönelik tutumları ne derecede etkilediğine ilişkin bulgulara yer verilmemiştir. Bu alanda yapılan çalışmalarda hangi ebeveynle birlikte yaşandığına ilişkin detaylı veriler elde edilecek araştırma deseni hazırlanması önerilir. Ergenlik dönemi, kişilik özelliklerinin gelişmeye devam ettiği, kendini tanıma, geleceğine ilişkin planlamalar yapmanın yoğun olduğu ve birey olarak toplum içerisinde nasıl davranması gerektiği konusunda olgunluğa erişme dönemidir. Çalışmada elde edilen veriler işığında çalışma grubundaki ergenlerin gelecek beklentilerinin yüksek olmasında ailedeki bireylerin iletişimleri ve geleceğe ilişkin oluşmuş beklentilerinin birbiriyle ilişkili olduğu söylenebilir. Aile danışmanlığı, psikoloji, sosyoloji, ocuk gelişimi, psikolojik danışmanlık ve rehberlik gibi çok sayıdaki alanlarda çalışan profesyonellerin bu faktörleri dikkate alarak hizmetlerini yönlendirmesi, ergenlerin sosyal ve duygusal gelişimi açısından önemi büyüktür. Bu çalışmanın; toplumsal cinsiyet eşitliği bakış açısının kazanılmasında, tek ebeveynli olarak yaşamını sürdüren ergenlik dönemindeki bireylerin geleceğe yönelik beklentilerinin bilinmesi ve

**Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi, Sayı: 6, 2021 Bahar,
e-ISSN: 2651-4605**

Yılmaz, C. ve Yalçın, H. (2021). Tek ebeveynli ergenlerin evliliğe yönelik tutumları ile gelecek beklentileri. *Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (6), 51-72.

buna göre danışmanlık, rehberlik politikalarının belirlenmesi konularında, literatüre ışık tutacağı öngörülmektedir.

Yılmaz, C. ve Yalçın, H. (2021). Tek ebeveynli ergenlerin evliliğe yönelik tutumları ile gelecek beklentileri. *Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (6), 51-72.

Kaynakça

- Aydın, O. & Baran, G. (2012). Ebeveynleri boşanma sürecinde olan 9-12 yaş grubundaki çocukların boşanmaya uyum düzeylerinin incelenmesi. *Ankara Sağlık Bilimleri*, 1(1), 35-52.
- Amato, P. R. (2014). The consequences of divorce for adults and children: An update. *Drustvena Istrazivanja*, 23(1), 5–24. Doi:10.5559/di.23.1.01
- Beavers, R. & Hampson, R. (2000) The beavers systems model of family functioning. *The Association for Family Therapy*, 22, 128-143.
- Cui, M., Fincham, F. D., & Durtschi, J. A. (2011). The effect of parental divorce on young adults' romantic relationship dissolution: What makes a difference? *Personal Relationships*, 18(3), 410–426. Doi:10.1111/j.1475-6811.2010.01306.x
- Elmacı, F. (2006). Parçalanmış ve bütünlüğünü koruyan aileye sahip ergenlerin depresyon ve uyum düzeylerinde sosyal desteğin rolü, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 6(2), 403- 431.
- Fiese, B. H., & Everhart, R. S. (2006). Medical adherence and childhood chronic illness: family daily management skills and emotional climate as emerging contributors. *Current Opinion in Pediatrics*, 18(5), 551–557. Doi:10.1097/01.mop.0000245357.68207.9b
- Grych, J. H., Harold, G. T. & Miles, C. J. (2003). A prospective investigation of appraisals as mediators of the link between interparental conflict and child adjustment. *Child Development*. 74(4), 1176-1193.
- Johnson, V. I. (2011). Adult children of divorce and relationship education: Implications for counselors and counselor educators. *The Family*, 19(1), 22-29.
- Herzer, M., Godiwala, N., Hommel, K. A., Driscoll, K., Mitchell, M., Crosby, L. E., & Modi, A. C. (2010). Family functioning in the context of pediatric chronic conditions, *Journal of Developmental and Behavioral Pediatrics*, 31(1), 26–34. Doi:10.1097/DBP.0b013e3181c7226b
- Jellinek, M. S., Murphy, J. M., Little, M., Pagano, M. E., Comer, D. M., & Kelleher, K. J. (1999). Use of the Pediatric Symptom Checklist to

Yılmaz, C. ve Yalçın, H. (2021). Tek ebeveynli ergenlerin evliliğe yönelik tutumları ile gelecek beklentileri. *Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (6), 51-72.

screen for psychosocial problems in pediatric primary care: a national feasibility study. *Archives of Pediatrics & Adolescent Medicine*, 153(3), 254–260. Doi:10.1001/archpedi.153.3.254

Karasar, N. (2015). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Nobel.

Kim, D. H., & Im, Y. J. (2015). The influence of family management style on psychosocial problems of childhood cancer survivors in Korea. *European Journal of Oncology Nursing: the Official Journal of European Oncology Nursing Society*, 19(2), 107-112. Doi:10.1016/j.ejon.2014.10.010.

Knafl, K. A., Deatrick, J. A., & Havill, N. L. (2012). Continued development of the family management style framework. *Journal of Family Nursing*, 18(1), 11–34. Doi:10.1177/1074840711427294.

Koca, B. Ü. (2017). Üniversite öğrencilerinde evlilik tutumu ile karar verme stratejileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Kumpfer, K. L. (2002). Factors and processes contributing to Resilience: The Resilience framework. In Glantz, M. D., & Johnson, J. L. Longitudinal research in the social and behavioral sciences, An interdisciplinary series: Resilience and development positive life adaptation. New York: Kluwer Academic Publisher.

McWhirter, E. H., & McWhirter, B. T. (2008). Adolescent future expectations of work, education, family, and community development of a new measure. *Youth & Society*, 40(2), 182-202.

Meisenbach, R. J. (2010). The female bread winner: Phenomenological experience and gendered Identity in Work/Family Spaces, *Sex Roles*, 62(1–2), 1-9. Doi:10.1007/s11199-009-9714-5

Miller, I.W., Ryan, C.E. (2000). The McMaster approach to families: theory, assessment, treatment and research. *Journal of Family Therapy*, 22, 168-189. Doi:10.1111/1467-6427.00145

Newman, M. G., Shin, K. E., Zuellig, A. (2016). Developmental risk factors in generalized anxiety disorder and panic disorder, *Journal Of Affective Disorders*, 20(6), 94-102.

- Yılmaz, C. ve Yalçın, H. (2021). Tek ebeveynli ergenlerin evliliğe yönelik tutumları ile gelecek beklentileri. *Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (6), 51-72.
- Oskay, G. (1990). An investigation of parent-adolescent conflict resulting from value judgments based on socio-economic and other variables. *Hacettepe Univ J Fac Edu*, 5, 221-244.
- Özabacı, N., Körük, S., Kara, A. (2018). Evliliğe yüklenen anlam ölçeğinin (EYAÖ) geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik*, 8(50), 235-259.
- Özdemir, Y. (2012). Examining the subjective well-being of adolescents in terms of demographic variables, parental control, and parental warmth. *Eğitim ve Bilim*, 37(165), 1-14.
- Özgüven, İ. E. (2000). *Evlilik ve aile terapisi*. Ankara: PDREM.
- Riggio, H.R., & Fite, J.E. (2006). Attitudes toward divorce: embeddedness and outcomes in personal relationships. *Applied Social Psychology*, 36(12), 2935–2962.
- Sooryamoorthy, R. (2012). The Indian family: Needs for a revisit. *J Comp Fam Stud*, 43:1-11.
- Şendil, G., & Kızıldağ, Ö. (2003). Çocuk ve ergenlerde ebeveyn evlilik çatışması algısı. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı*, 10(2), 58-66.
- Şimşek, H. (2012) Güneydoğu Anadolu Bölgesindeki lise öğrencilerinin gelecek beklentileri ve gelecek beklentilerini etkileyen faktörler, *Kuramsal Eğitim Bilim Dergisi*, 5(1), 90- 109.
- Thomas, J., & Hognas, R. S. (2015). The effect of parental divorce on the health of adult children. *Longitudinal and Life Course Studies*, 6(3). Doi: 10.14301/lcs.v6i3.267
- Tuncer, M. (2011). Yükseköğretim gençliğinin gelecek beklentileri üzerine bir araştırma, *International Periodical for The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 6(2), 933-946.
- Turpoğlu Çelik, A. (2015). Erken çocukluk döneminin, aile ve toplum sağlığı ile demokrasi ve toplumsal gelişim üzerindeki etkileri ve yapılması gereken yatırım ve müdahaleler. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 13, 240–263.
- UNESCO (1992). Principal Regional Office for Asia and Pacific. The changing family in Asia: Bangladesh, India, Japan, Philippines and Thailand. Bangkok, Thailand: UNESCO.

Yılmaz, C. ve Yalçın, H. (2021). Tek ebeveynli ergenlerin evliliğe yönelik tutumları ile gelecek beklentileri. *Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (6), 51-72.

Vazquez, S. M., & Rapetti, M. V. (2006). Future time perspective and motivational categories in Argentinean adolescents, *Adolescence*, 41(163), 511-532.

Willoughby, B. J. (2010). Marital attitude trajectories across adolescence. *Youth and Adolescence*, 39(11), 1305-1317.

Yalçın, H., Erkoç, E., Şişman, Z. (2020). Tek ebeveynli ailede yaşayan ergenlerin psikososyal sorunlarının incelenmesi, *International Social Sciences Studies Journal*,6(61), 1879-1887.

Yılmaz, C. (2020). Parçalanmış aile ortamındaki kız ergenlerin gelecekle ilgili beklentilerinin ve evliliğe yönelik tutumlarının değerlendirilmesi, Yüksek lisans tezi, KTO Karatay Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Disiplinlerarası Aile Danışmanlığı, Konya.

Yoko, N. (2002). Family discord, parental depression and psychopathology in off spring: ten-year follow-up, *Journal of American Acad. Child Adolesc. Psychiatry*, 41(4), 402-409.

Zhang, Y., Wei, M., Han, H. R., Zhang, Y. & Shen, N. (2013). Testing the applicability of the family management style framework to Chinese families. *Western Journal of Nursing Research*, 35(7), 920–942. Doi:10.1177/0193945913482051.